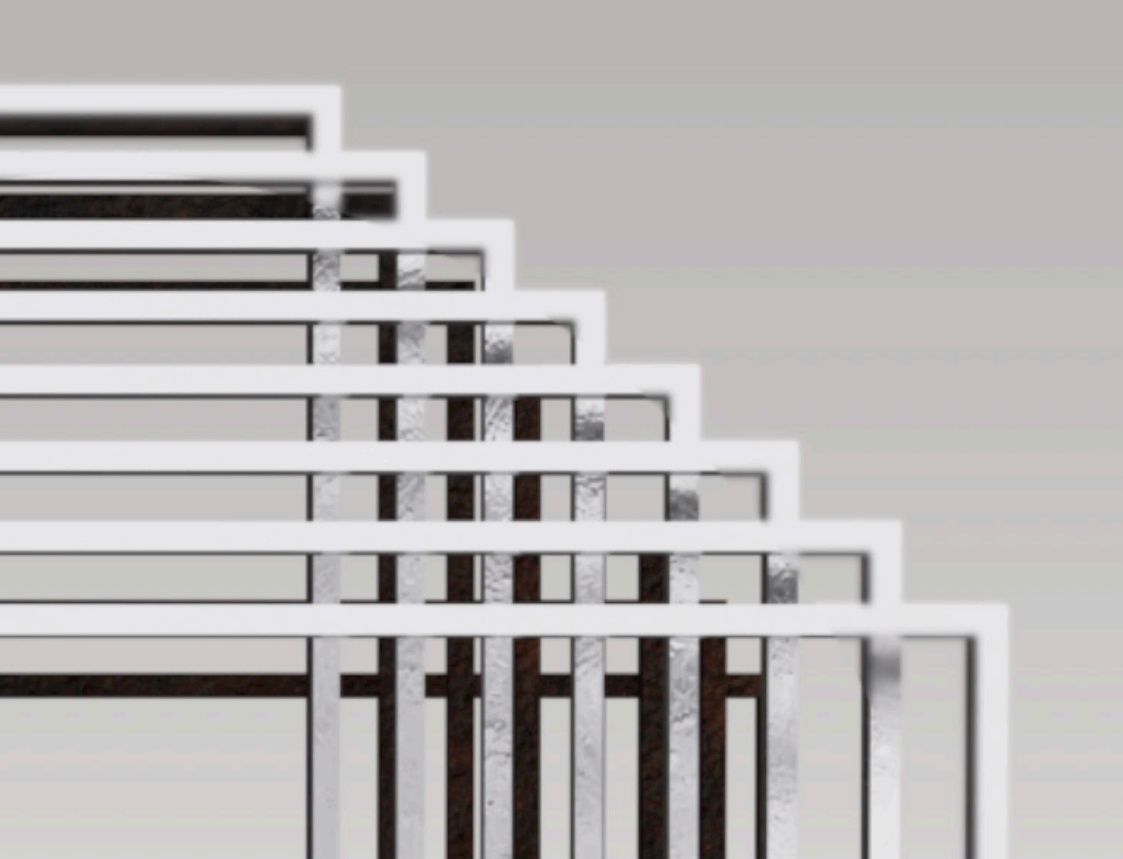

———— ADVIES ONTWERP MONUMENT ————

75 JAAR MOLUKKERS

———— IN RIDDERKERK ————

INLEIDING

In januari 2027 is het 75 jaar geleden dat de eerste Molukkers in Ridderkerk arriveerden. Om de geschiedenis van deze groep bewoners in Ridderkerk te erkennen, wordt er een monument opgericht. In dit rapport wordt een advies gegeven over het ontwerp van het Monument voor 75 jaar Molukkers in Ridderkerk. In dit rapport wordt kort het proces van de totstandkoming van de adviescommissie en de selectieprocedure uiteengezet, gevolgd door het advies met toelichting.

PROCES

Vanaf het begin dat er gedacht werd over een Moluks monument voor de gemeente Ridderkerk, was het duidelijk dat de Molukse gemeenschap een groot aandeel in de totstandkoming moest hebben zodat het monument gedragen wordt door de gemeenschap. Dit heeft ertoe geleid dat in 2023 een participatieproject is opgezet waarin de Molukse gemeenschap aan de hand van zes bijeenkomsten een advies heeft uitgebracht over de randvoorwaarden van het monument (Kok 2024). Het advies over de randvoorwaarden is door de gemeente overgenomen. Het voor u liggende rapport gaat over de volgende stap in het proces: de randvoorwaarden voor het monument omzetten in een schetsontwerp. Hiervoor werd een adviescommissie samengesteld die bestond uit: vier leden gekozen uit de Molukse gemeenschap tijdens het participatieproces, een externe adviseur beeldende kunst, een voorzitter en begeleider van het proces, en een ondersteunende persoon van de gemeente Ridderkerk.

De commissie heeft meerdere vergaderingen gehad waarbij in de eerste vergadering de oproep voor het schetsontwerp is gemaakt. De kunstenaars werd gevraagd een korte tekst te schrijven over hoe zij het monument wilden vormgeven en een cv. Deze oproep is via de gemeente Ridderkerk en vooral Molukse kanalen onder de aandacht gebracht. Negen kunstenaars hebben aan de oproep gehoor gegeven. Op één na hadden alle kunstenaars een Molukse achtergrond. In een daaropvolgende vergadering van de commissie zijn de voorstellen besproken en werden drie kunstenaars geselecteerd om een schetsontwerp te maken. De gehele commissie stond achter de keuze voor deze drie kunstenaars omdat men verwachtte dat zij een goed schetsontwerp konden maken dat de Molukse gemeenschap aanspreekt, maar ook de overige Ridderkerkse inwoners. Half december 2024 zijn de schetsontwerpen van de drie geselecteerde kunstenaars ingeleverd. De commissieleden kregen de tijd om de ontwerpen goed te bestuderen.

Op 9 januari 2025 hebben de drie kunstenaars hun ontwerp toegelicht aan de commissie, waarbij de commissieleden vragen konden stellen aan de kunstenaars. Daarna heeft de commissie onderling de verschillende ontwerpen besproken en een voorkeur uitgesproken voor een kunstenaar. Er was een duidelijke voorkeur voor een van de schetsontwerpen. Omdat het om een belangrijke beslissing gaat is er wel besloten om deze keuze goed af te wegen en in een volgende vergadering te bekrachtigen. Deze vergadering heeft op 22 januari plaatsgevonden. Hierin is besloten dat het schetsontwerp van Yoram de Kock genaamd Baileo Ikatán ontwikkeld dient te worden tot het monument 75 jaar Molukkers in Ridderkerk. In het advies wordt de onderbouwing hiervan gegeven.

ADVIES BAILEO IKATAN

De commissie adviseert om het schetsontwerp Baileo Ikatan van Yoram de Kock te ontwikkelen tot het monument voor 75 jaar Molukkers in Ridderkerk. Het concept achter het schetsontwerp is een Moluks gemeenschapshuis - een baileo - en de band die mensen met elkaar hebben door de generatie en culturen heen (ikatan). Dit ontwerp werd het sterkst gevonden omdat het een monumentaal karakter heeft en tegelijk uitnodigt tot interactie.

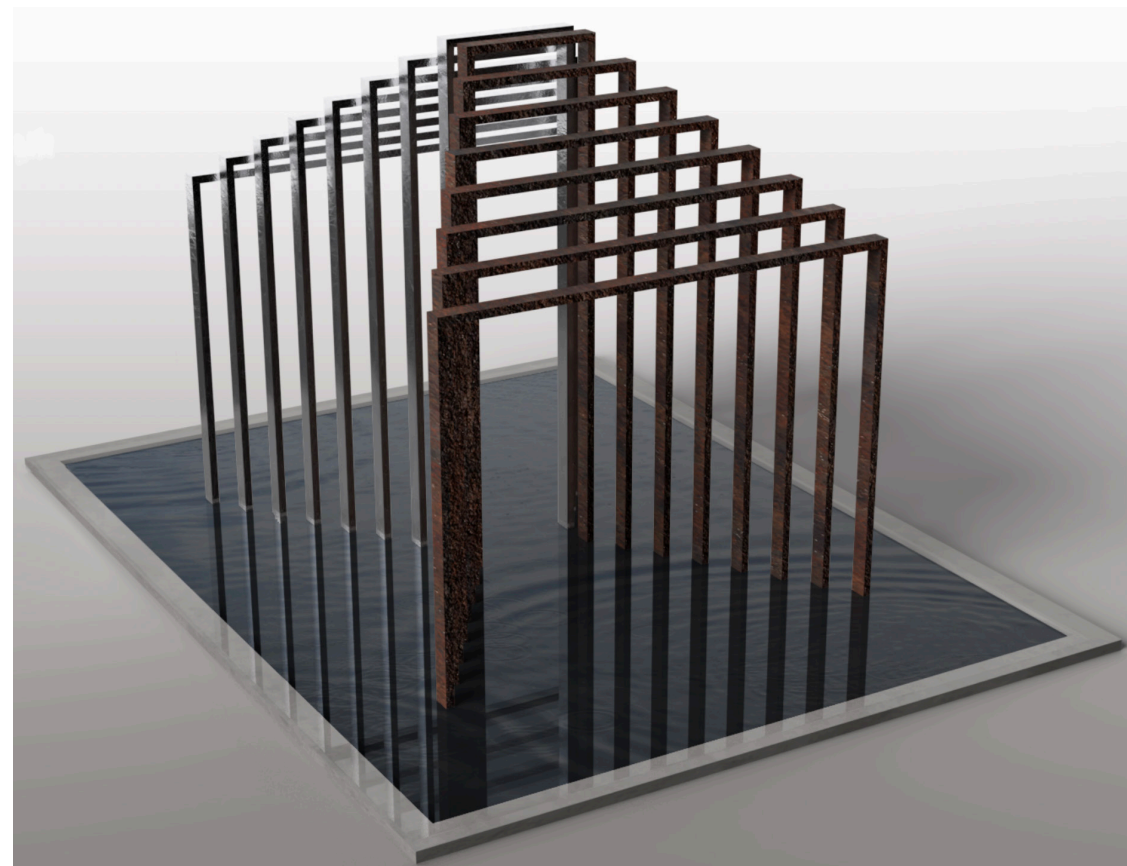
Water en ontmoeting

Het beeld staat niet in het water, maar heeft een basis die zich met regen vult. De randvoorwaarde "een monument in het water van de singel" heeft daarmee een andere invulling gekregen. De locatie in het park bij de Coosje Ayalstraat wordt door de commis-

sie gezien als een plek voor ontmoetingen. Het kan deze functie als ontmoetingsplek en focuspunt zeker vervullen bij herdenkingen en vieringen. De andere schetsontwerpen leken daar minder geschikt voor. De commissieleden zagen een overeenkomst met de locatie in de buurt van het Ridderkerkse gemeentehuis en een Moluks gemeenschapshuis.

Vormgeving

Door de moderne vormgeving kijkt het beeld niet nostalgisch naar de Molukse gemeenschapshuizen. Het brengt het concept naar een nieuw niveau waarbij architectonische elementen een spel van lijnen geven, die mensen met verschillende achtergronden kunnen waarderen. Door de contouren van het beeld herkent de Molukse gemeenschap de baileo. Voor mensen die niet bekend zijn met de baileo, kan de

vraag naar wat het beeld voorstelt een aanleiding zijn tot gesprek. Wat als interessant in de discussie naar voren kwam, is dat je het beeld meer gaat waarderen hoe langer je ernaar kijkt. Elke keer zie je weer een nieuwe lijn of invalshoek. Dit zal versterkt worden door het verstrijken van het daglicht en de seizoenen. Ook al ken je niet

het verhaal erachter dan is het nog steeds een sterk beeld. Hierdoor is het een beeld voor alle Ridderkerkers met een extra betekenislaag voor de Molukse gemeenschap.

Materiaalgebruik

Cortens staal en geborsteld rvs verbeelden het verleden en de toekomst. De commissieleden

RESPECT

*voor de voorouders en het verhaal
van de molukkers in ridderkerk*

zelf legden in het materiaalgebruik een verband met de Ridderkerkse scheepsbouw. Deze scheepsbouw was één van de redenen waarom de Molukse mannen naar Ridderkerk/Slikkerveer kwamen omdat zij als lassers waren opgeleid. Die band met de scheepsbouw geldt natuurlijk ook voor vele andere Ridderkerkers.

Het schetsontwerp van Yoram de Kock sprak de commissieleden dusdanig aan dat de andere twee schetsontwerpen als minder geschikt werden gezien. De commissie vindt het belangrijk dat het idee achter het monument goed wordt gecommuniceerd. Waarbij respect voor de voorouders en het verhaal van de Molukkers in Ridderkerk een duidelijke meerwaarde aan het monument geeft. De commissie ziet het voor zich dat op een gegeven moment het normaal is in Ridderkerk om bij de Baileo af te spreken.

COLOFON

Advies ontwerp Monument 75 jaar
Molukkers in Ridderkerk
Marjolijn Kok
BAT-report 6
Bureau Archeologie en Toekomst,
Rotterdam
Vormgeving Studio Knal
Beeld Yoram de Kock

In opdracht van gemeente
Ridderkerk
©2025

Met dank aan de deelnemers:

Bijlage:
Schetsontwerp Yoram de Kock:
Baileo Ikatan

Bibliografie:
Kok, Marjolijn. 2024.
Advies Monument 75 jaar Molukkers in
Ridderkerk. BAT-report 2, Rotterdam.

ADVIES ONTWERP MONUMENT

75 JAAR MOLUKKERS

IN RIDDERKERK